

—Անդամ մը ճոն Ուէսլի ներդու-
թեան մէջ եղող բարեկամի մը ըսաւ,
«Դիտե՛ս թէ ինչո՛ւ համար այդ կոյր

բոլորովին դուրս ձգելու և թերի է այն պաշտամունքը որմէ մարդ հոգեւոր օգուտ է քան զի եւ որ նոր ու բարձր խորհուրդներ չեն բերեր նմա

Սակայն սրբարանին գլխաւոր դեղեցկութիւնը եւ զօրութիւնը պարտին գտնուիլ երկրպագողաց մէջ։ Սոքապարտին զօրաւոր մարդիկ լինել։ Պարտին զօրաւոր համագումներ ունենալ։ Պարտին ի բոլոր սրահ հաւատալ իրենց սուրբ կրօնին։ Պարտին զօրաւոր նկարագիրներ ունենալ։ Պարտին սերտեալ յարիւր իրենց սկզբանց այնպէս որ մարդիկ դիտեան թէ նոքա ինչ ընթացք պիտի բռնեն այս կամ այն խնդրոց մէջ եւ զարմանան երբ տեսնեն նոյն պարտազանցութիւնը ինչպէս կը զարմանան երբ տեսնեն հաստատուն քարոզիկը պատ մը որ կը նարսի։ Պարտին զօրութեամբ նկարագրելու յարմարութիւնը։ Պարտին անխնայ զորութիւնը չեն համարիր եւ պաշտպանել ու յառաջ շարժել զոր ինչ ունի զի կը համարիր։ Պարտին իրենց վարդապետին գործին մէջ ցոյց տալ այնպիսի եւ ունի որմէ ամենա ծոյց եւ թոյլ անձինք։

Պարտին լինել նաեւ գեղեցիկ մարդիկ։ Պարտին ունենալ սրբութեան գեղեցկութիւն։ Պարտին ունենալ հաստատուն, համեմատական եւ ամեն մասամբ կատարեալ նկարագիրներ։ Ինչպէս պարտի գրեալ նուիր գեղեցկութիւնն մանկական վարդապետութեան մը որ պիտի կարողացունէ զնոսա միշտ ապաւինել իրենց երկնաւոր Հօր հակառակ ամէն դժուարութեանց եւ յուսահատեցուցիչ պարագայից։ Անձնաւորութեան ջերմ սիրոյ մը գեղեցկութիւնը պարտին իրենց պատկ դարձարել զնոսա։ Այդ սէրն ունենալով քաղցրութիւն, համբերութիւն եւ ներդաժանութիւն ցոյց պիտի տան նոքա ամէն հակառակութեանց եւ ընդգիծութեանց մէջ։

Մեր Տէրը լաւագոյն կը համարի այն փողովուրդը որ այսպիսի զօրութիւն եւ գեղեցկութիւն ունի քան այն փողովուրդը որ Բոլորնոյ մայր եկեղեցւոյն չափ փառաւոր չենք մը մէջ երկրպագութիւն կը մատուցանէ եւ պաշտաման ամենէն կատարեալ ձեւերը կը գործածէ։

ՊԵՏԱՐԻՍՏՅԱՆ ԱՌԻՒՆՆԵՐ

Վերջերս ի հրատարակութիւն արձանագարեալ համակարգ զոր ամերիկացի համալսարաններ եւ բարձրագոյն քաղաքացիական Պիչըր գրած է առ իւր օրդին, երբ սա իւր կենաց մէջ առաջին անգամը լինելով անկախ ձեռնարկութիւն մը պիտի սկսէր։ Թերեւս կ'արմէ որ ամեն եւս հրատարակենք զայն նոյն իսկ այն պատճառաւ որ մեծ քաղաքի մը այն նմանը գրած չէ ընդհանուր երիտասարդութեան համար այլ վճռողէ զայն առ այն երիտասարդն որոյ յաջողութեան նկատմամբ զօրաւոր եւ մասնաւոր նախաձեռնութիւն ունէր։ Սոյն համակարգը պարունակէ խրատներ որք ամէն երիտասարդի ունեւորութեան արժանի են։

ՄԵԼԵԼԻ ԶԱՆԱՅԻՆ ՀԵՐՈԼԵԼԻ

Այժմ առաջին անգամն է որ իրապէս կենաց մէջ կը նետուի առանձին կը մեկնիս հօրը տունէն եւ կը բաժնուիս բոլոր ազգայնաներէն որպէս զի քու գործը դուն կատարես աշխարհի վրայ։ Յարմար փառանակ է արդ որ նորկանք մը սկսինք մէկիւրի մէջ այն թերութիւնները որոց վնասաւարտութեան փորձն առած են եւ անանս

այնպիսի սովորութիւններ զորս չունենալով զի նախ երբեք տեսած են։

Ա. Պարտը մի ընկեր։ Պարտը այնպէս խորչէ որպէս կը խորչիս Սատանայէն։ Հիմնական կանոն մը ըրէ քեզ բանի մը գինը վճարել, ապա թէ ոչ երբեք չդնել զայն։

Բ. Շատ խոստումներ մի ընկեր։ Կրօնական անխաճանջ ամէն խոստումը կատարէ։ Այն մարդը որ իւր խոստումները կատարելու նպատակ ունի չկրնար շատ խոստումներ ընել։

Գ. Բոլոր ամէն խոսքերուդ ճշմարտութեան շարժողակցութեամբ հոգ տար։ Կատարեալ պարզութեամբ եւ ճշգրտութեամբ խօսէ։ Կարծիքով մի խօսիր։ Կամ բան մը մի ըսեր, կամ ճշգրտ ճշմարտութիւնն ըսէ։

Դ. Երբ անցիկ համար կը դործես, քու անձը մոռցիր եւ նոյն օգուտը փնտռէ։ Ժրութեամբ, հաւատարմութեամբ եւ ամենայն ուղղութեամբ գործէ այնպէս որ անհրաժեշտ համարուիս զքեզ գործածողներուն գործին։ Անձնասիրութիւնը կը կործանէ դմարդ։

Ե. Ինչ համար ունեցիր վարուց քարծրագոյն դաշտաբարկան մը քան զոր այլք կ'ակնկալեն։ Անձեղ աւելի քան պահանջէ քան զոր այլք կ'ակնկալեն։ Բարձր բռնէ զազախարականդ։ Երբեք մի ջանար աչացող առջիւ արդարացունք անձը։ Երբեք մի խղճար անձիդ վրայ։ Խիստ տէր մը եղիր անձիդ, սակայն մեղմ եղիր այլոց։

Զ. Կարողութիւններդ բուն քու գործովդ վրայ կ'երդնացուր։ Ուրիշ բանի մի տար ուշադրութիւնդ։ Յարատեւ, հաստատմիտ եւ անդդուելի եղիր։

Է. Հարստանալու ճամբան է բան մը չվատնել։ Այս երկրիս մէջ ամէն մտացի եւ աշխատասէր երիտասարդ կրնայ հարստանալ եթէ գոցէ այն բոլոր ծակտիքները ուրիշ ստակը դորս կը հօսէ, եւ եթէ չաճապարէ հարստանալու։ Մի աճապարիս համբերող եղիր։

Ը. Շահագիտութիւն մի ընկեր եւ բազմաթիւ մի խաղար։ Կերթաս այնպիսի երկիր մը ուր ամէն ոք յուզման մէջ կը գտնուի եւ կը ջանայ մեծ հարստութիւն դիզել քիչ փամանակի մէջ եւ առանց աշխատութիւն թափելու անոր համար։ Այդպիսիք աճառի պղծակ շինողներ են։ Յարատեւ եւ համբերատար աշխատութիւնը թէ ամենէն ստոյգ եւ թէ ամենէն ապահով ճամբան է յաջողութեան։ Ազահութիւն եւ աճապարանք երկու գեւեր են որք ամէն տարի հազարաւորներ կը կործանեն։

Թ. Դալով Մ. Պ. Դ. հարաւային նահանգաց բնակիչներէն է նա եւ զքեզ կ'ընդունի իմ սիրոյս համար։ Չըլլայ որ զղջալ տաս նմա զքեզ ընդունելուն համար։

Ժ. Կաղաչեմ քեզ որ ուղղես սա թերութիւնդ։ Խստիւ քննադատել զայս։ Ինչ որ ալ ըլլան պարագայք, երբեք չար մի խօսիր մարդու մը վրայ։ Բացակայ անձանց վրայ աճապարանք յանցանք գտնելն եւ խիստ քննադատութիւն ընելն պատուաւոր բաներ չեն, կարելի է որ ճիշդ չլինին, չեն վայելիւր մարդասիրութեան, ուրիշները կը թշնամացունեն քեզ եւ վերջապէս յոռի սովորութիւններ են։

ԺԱ. Պարտիս յիշել թէ Մ. Պ. Դ. չես երթար նորա ազգային նման ազգայն մը կատարելու խորովելու համար։ Քանի մը հարիւր եւ ոչ թէ հարիւր վաթսուէն հազար արտաւար հոգ պիտի լինի

քու ապագայ կալուածդ։ Սակայն կրնաս սորվիլ արջառ ու ճիւղար բռնանել եւ ցորեն մշակել։ Կրնաս ուսումնասիրել կլիմային փոփոխութիւնները, հողը, մարդոց շարժումները եւ սովորութիւնները, եւ ուրիշ հարկաւոր կարեւոր բաներ։

ԺԲ. Եթէ ուղղութեամբ, աշխատասիրութեամբ եւ պատուաւոր յաջողութեամբ արժանանաս քաղաքացիացի համակրութեան, թերեւս սոքա ապագայ տարեացի մէջ քեզ պատուաւոր պաշտօններ յանձնեն։ Այդպիսի պաշտօններու հետամուտ մի լինիր, մի ընդունիր զայնս երբ դեռ փոքր ես սպասէ։ Սակայն երբ հաստատուիս բարձր պաշտօնի մը մէջ, կրնաս հօրդ անունը պատուով ճանչցունել։ Սորիդարանի որմնաբուն մէջ, վերջապէս մի մոռնար հօրդ եւ մօրդ Աստուածը։ Որովհետեւ այսուհետեւ պիտի դրկուիս եկեղեցական շատ առանձնաշնորհութիւններէ, շատ զօրութեան պէտք պիտի ունենաս Աստուծոյ նուիրեալ պահելու համար։ Սիրող։ Սակայն մի արհամարհիր փոքր եկեղեցիները եւ խոնարհ դասու քարոզիչները։ «Ամբարնաւանութիւն մի ընէք, հապա խոնարհներուն հետ խոնարհեցէք», կ'ըսէ պառքեալը։

Յաճախ կարդա Առաւելոյ Գիրքը եւ նոր կատարանի մէջ պարունակեալ պատուէրներն ու պարտականութիւնները։ Հօրդ Աստուածը հետդ ըլլայ եւ պաշտպանէ քեզ։

ՀԵՐԷ ՈՐՈՐ ՊԵՐ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԼՈՅՍ

Յունական դիցաբանութեան մէջ կը կարգանք թէ Պրոմէթէոս երկինքէն կրակը գողցաւ, թէպէտ զիք ծածուկ կը պահէին զայն առ նախանձու։ Ո՞վ էր այդ Պրոմէթէոսը։ Երեւս մեծ հնարագիւտ մը, նախապատմական դարու մը էտիսընը, ինչ որ նա ըրաւ յայնժամ, թերեւս յառաջ բերաւ այնքան զմայլում այնքան սքանչալի մը որքան մեք կ'ընենանք տեսելով էտիսընի ամերիկեան լամբարաց արձակած լուսոյն ակնահանց պայծառութիւնը։ Ինչպէս գործուեցան այս սքանչելիք։ Մինչեւ իսկ հոյն Հոմերի փամանակ ճարպէ մտքը սակաւածառօթ գեղեսորութիւն էին, եւ Ողիսեւս երբ վերադարձաւ յիթակէ, իւր հարց սրահները, կը դիտէ իւր ուղեկցաց գինեաւներու կուած գէմքերը տակայծալ (սլլալացող) փայտի առաջնորդութեամբ եւ ցախի խուրճերով կարմրորակ լուսով։ Ինչպէս տարբեր են իրք այժմ։ Լուսոյ պայծառ շառաւիղներու հոսանք մը կ'արձակուի հիանալի գեղեցիկ ծագիկներէ որք իրենց ներքին կողմը կը պարունակեն իրկտրական լամբարներ։ այդ շառաւիղը կ'իջան հայելաց, ոսկեղօծ չըրջանակաց, մարմարեայ արձանաց եւ յալածապակեայ պատկերաց վրայ, ողորկելով զայնս ամենեւին շքեղապանծ լուսապատկով։ Մենք կ'ապրինք երկտրականութեան դարուն մէջ։ Երկտրականութիւն, Բառնինքին կը թելադրէ զաղտնածածուկ յայտնութիւն զմեզ շուրջ պատող զարմանաւոր սքանչ տեսարանաց — երազ նոր կարողութեանց որովք գիտութիւնը պիտի օժտէ զմեզ։ մարդկային նոր իշխանութիւն մը անբերլութեամբ վրայ եւ մարդոյ գոյութեան պայմանները վերածել աւելի ճոխ եւ աւելի գրաւիչ ձեւերու։ Եւ արդ ինչպէս ի ձեռս կը բերենք այս անստոյգ եւ անհիւթ հուր թիւը որ կարող է խողովել եւ շլացունել մարդկային աչքը հանդոյն արեգակն եւ հարկանել նման իրայականութեամբ ծագումն այն

պէս անըմբռնելի եւ անհասանելի է ինչպէս նորա յատկութիւնը։ Երկտրականութիւնը կ'արտադրեն հետագայք։ յոկ հպումն երկու մեքաղաց, երկու մարմնոց ընդ իրեարս չփուժը, փոյթ չէ թէ անոնք լինին կարծր նման ապակեոյ, կամ յեղյեղուկ՝ նման ջրոյ, ինչ ինչ հանքային բերեղաց ջերմանալը, ապակի սկաւառակի մը թաւալին ուրիշի մը վրայ՝ որ կանխաւ պատրաստուած լինի ինչ ինչ կարգադրութեամբ։ Ամենայն ուշքեր, հողոյն, օդոյն, կրակին եւ ջրոյն մէջ մեր դէմը կ'ելլէ, եւ իւր ներկայութիւնը կը յայտնէ այս անստոյգ զօրութիւնը, որ կ'երեւի միայն աներեւութանալու համար մօրն հասարակաց, երկրագնացոյ, փթթարի մարմնոյն մէջ, որոյ արդանդէն կ'ելլեն բոլոր կենսաւորք եւ չնչաւորք, եւ որոյ արգանդը կը վերադառնայ կանուխ կամ անագան ամէն ինչ որ ունի կեանք կամ ոյժ կամ ներգործիչ յատկութիւն։ Ի պէտս ճարտարագործութեան եւ լուսաւորման, երկտրականութիւնը յառաջ կը բերուի զօրութեանական մեքենայից ձեռամբ։ Ահա այս զարմանալի հնարից հիմնական գաղափարը։ Կարծառներ (dynamo), որոց վրայ փաթթուած է թել, կը թաւալին զօրաւոր մագնիսներու առջեւ։ Երբ կարծառը կը մօտենան մագնիսին երկու (ձգիչ եւ վանիչ) բեւեռաց կամ կը հեռանան անոնցմէ, երկտրական հոսանք մը կը ծնի թելին մէջ։ Թելապատ կարծառի մը մագնիսին առջեւ շարունակ թաւալիլ կ'ըլլար մանկական զուարճալի խաղ եթէ չկենար արգելք, եւ երկտրականութեան շարունակական հոսանք յոյժ դիւրաւ կը կրնար ձեռք բերուիլ, բայց երբ հոսանքը կ'աճի կարծառներուն մէջ, յերեւան կը գայ նաեւ նմա համապատասխանող ընդդիմութիւն մը երկաթ մագնիսին մագնիսականութեան եւ թելին երկտրականութեան մէջտեղ։ Թելը կը ճգնի անցնիլ առանցքին վրայէն, բայց զայս ընել կարող լինելու համար պէտք է զօրութիւն մը արտադրեալ երկտրականութեան զօրութեան համեմատութեամբ։ Պահանջեալ այս զօրութիւնը կը հաղորդուի շարժիչներու, շոգեգործեաց, հողմաղացից, ջրաղարձ առնիւններու կամ ուրիշ ոյժերու ձեռամբ։ Քաղաք մը կամ քաղաքի մը մէկ թաղը լուսաւորելու համար հաստատուած կեդրոնական կայանի մը մէջ կը տեղադրուի ոյժերու մէկ ձեւէն միւսին ուղղակի փոխակերպութեանց ամբողջ շարք մը։ Հանքածուխը կը վառի եւ անտի արտադրեալ ջերմութիւնը ի շոգի կը դարձունէ ջուրը եւ շոգոյն կուտայ առաձգականութիւն։ Այս առաձգականութիւնը շարժման մէջ կը դնէ դմբնայն, ճիշդ ինչպէս պիտի ընէին մարդիկ եւ ձիերը։ Արդեամբք, աշխատութիւն կ'արտադրէ, եւ այս աշխատութիւնը գործածուելով թելապատ կարծառները թաւալեցունելու համար կ'արտադրէ երկտրականութիւն կամ կը փոխուի այնմ։ Գործողութեանց բոլոր այս շարքը կրնայ հակադարձ ընթացքի փոխուիլ, եւ երկտրականութիւնը վերածուիլ ջերմութեան՝ կերակուր եփելու համար, կամ զօրութեան մեքենաներ շարժելու համար։ Անվախճան են թուով այն բաները յորս փոխակերպելու ընդունակ է երկտրականութիւնը։ Վաղն զի երկտրականութիւնը, ջերմութիւնը, լույսը, շոգին, տարերաց քիմիականապէս միացումը, ամէնքն ալ սերտ առնչութիւն ունին իրարու հետ։ Երբ կարող են յառաջ բերել աշխատութիւն, ճիշդ այն կեր-

պով որ աշխատութիւնը կը պահանջուի զայն յառաջ բերելու համար։ Լոյսը, թէ պէտք ըստ երեւութիւն աննկատ է եւ անզօր, է աշխատութիւն, եւ կը պահանջէ զօրութիւն յառաջ գալու համար։ Գիշի ինչպէս զօրութիւն պէտք է փայտ կտրելու կամ ոտանաւոր շինելու համար։ Լուսոյ մէն մի շառաւիղ որ կը հասնի արեւի, է արդիւնք քիմիական աշխատութեան զօր կը կատարեն հեռաւոր աստեղց վրայ տարերք, որպիսի են թթուածին, ածխային թթու, եւ այլն, քիմիական քաղաղութեան եւ տարբարադրութեան վայրագ ժխտելին մէջ։ Մինչեւ իսկ մեր օրերը վայրենիք կրակ կ'արտադրեն իրենց ճակտին քրտամբ արագ արագ եւ անընդհատ իրարու շփելով երկու կտոր փայտ։ Անշուշտ պիտի գայ այն օրը երբ երկտրականութիւնը պիտի արտադրի ուղղակի վառող հանքածուխէն առանց միջամտութեան շոգոյ կամ մեքենայից, եւ արդարեւ սկսուած է արդէն այսօրինակ բան մը։ Կրնայ ըսուիլ թէ Պէրլին է ծնողաւորն զօրութեանական մեքենայից ինչպէս եւ երկտրական երկաթուղոյն, եւ երկտրական արդեւտարանութեան ուրիշ մեծագործութեանց յորում աննախանձորք կը հանդիսանայ Սիէմենի հոշակաւոր անուշը։ Պէրլինի երկտրական Գործարանը կը պարունակեն հինգ կեդրոնական կայաններ, յորս կ'արտադրի քաղաքին հարկաւոր երկտրականութիւնը։ 1889 տարուայ մարտ ամսուն մէջ, ի մայրաքաղաքին ի կիրառութեան էին 3,714 հասարակ լամպարներ (arc lamps) եւ 62,876 էտիսընեան նորահնար լամպարներ (incandescent lamps)։ Յիշեալ հինգ կեդրոնական կայանք շարժիչ զօրութիւն եւ շոյս արտադրելու համար կը բախեն իբր 8,000 ձիու զօրութիւն որ ընդհուպ պիտի բարձրանայ 18,000ի։

ԱՅԼԵԻ ԱՅԼԵ

Կ'ըսուի թէ աշխարհիս փոքրագոյն եւ կեղեցիկ կը գտնուի ի Սէյնթ Լաւրենս, մօտ Վէնիսի, Ուայթ կղզոյն մէջ։ Միայն 12 հոգի կրնայ ընդունիլ։

— Երծաղի բոյս կը կոչուի յԱրարիա առող բոյս մը որ ըստ Մէդէլ Թոմսի այս անունն ընդունած է իւր սերմերն ուտողներուն ընդունած ներգործութեան պատճառ։ Չափաւոր մեծութեամբ բոյս է, պայծառ գեղին ծաղիկներով եւ կակուղ թաւային պաճերով որոց իւրաքանչիւրը կը պարունակէ երկու կամ երեք սերմեր նման սեւ լուրիայի հատիկներու։ Բնիկը այն գաւառին ուր կ'աճի սոյն բոյս, կը չորցունեն անոր սերմերը եւ կը փոշիացունեն։ Այս փոշոյն մէկ բաժինը նոյն արդիւնքն յառաջ կը բերէ որ յառաջ կուգայ ծիծաղեցունող կաղը ներս չնչելով։ Ամենէն լուրջ եւ ծանրաբարոյ անձանց իսկ կուտայ կաքաւել, աղաղակել եւ ծիծաղիլ խելագարի մը աղմկալից զրգոմամբ, եւ աստ անդ վաղվազել ցատկոտի իբր մէկ ժամ։ Այնուհետեւ յողմութիւն եւ պարտաւոր կը յաջորդէ եւ այն գրգռու աւճը կ'իյնայ ի քուն, եւ երբ կ'արթնայ քանի մը ժամ յետոյ, ոչ ինչ կը յիշէ ըրած խեղկատակութիւններէն։

— Կը հաշուուի թէ երբ աւարտի Նիքարակուայի Զրանցը, տարին տասը միլիոն տակառաչի բեռ պիտի անցնի անիւ։ Ըսել է թէ մէկ օրուան կ'իյնայ հինգ մեծ եւ տասնեւհինգ հասարակ մեծութեամբ շոգեանալ եւ պոպոկաստանալ։

— Հալալեան կղզեաց քաղաքիցի արտերուն ամբողջ արժէքը կը հաշուուի լինել 7,700,000 անգղոսակի, որոց իբր չորս հինգերորդը կը պատկանի Ամերիկացեոյ։

— Վիճակադիրք գտած են թէ Միացեալ Նահանգաց մէջ կայ 14,036,750 ձի, 2,296,532 ջորի, 16,019,591 կով, 36,875,648 եղն եւ արջառ, 43,431,136 ձիաւոր եւ 50,625,106 խոզ։

— Գաղղիոյ Գահճին անդամներէն հինգ անձինք, յորոց մին է Նախարարապետը, այս օրերս այցելած են Մարսիլիա, քաղաքին անդտեղի կամ դարչանոտ ջուրերը ցամքեցունելու համար ձեռնարկելի մեծամեծ կազմածոց եւ գործոց սկզբնաւորութեան հանդիսին ներկայ գտնուելու դիմաւորութեամբ։ Ի Մարսիլիա ամբողջ արանական բարւոքման պէտքը ուժգնապէս կը զգացուէր շատ տարիներէ հետէ։ Ներկայիս մէջ գործնականապէս գրեթէ երեք չեն գտնուիր հոն ականներ (լուճ)։ Հետեւապէս քաղաքին մէջ մահուց սրսկալի համեմատութիւնն է տարին 32 առ հազար։ Կը համարուի թէ բոլոր երկրին վնասակար է վատառողջ օդը Մարսիլիոյ, որ է գաղղիական նաւահանագիտն ուր կը մտնեն արեւադարձային երկիրներէ եկող հազարաւոր նաւեր, որք կը դիւրացունեն մոռնի ահաւոր հիւանդութեանց, որ կրնան ծաւալիլ ամէն կողմ։ Այս բաներն ինկատի ունելով կատարելի հանդէսը կ'առնուէ անգլիայի կերպարան եւ կը ստանայ մասնաւոր կարեւորութիւն Նախարարապետին եւ նորա ընկերաց ներկայութեամբ։

Ական պեղելու նոր գործիւնը զոր ընդունած է քաղաքապետութիւնն մանրակրկիտ քննութիւններէ ետքը զոր հնարած է Մ. Բարթիէ, քաջածանօթ ճարտարագէտն ամբողջարանական, ի գործ պիտի դրուի շատ հիմնաւոր եղանակաւ։ Ականներ պիտի պեղուին ընդ երկայնութիւն եւ ընդ լայնութիւն քաղաքին, եւ տանուտարք խիստ հսկողութեան պիտի ենթարկին, պարտաւորելով տան անդտեղութիւնները վաղցունել բացուած մեծագոյն ականին մէջ։ Կը հաշուուի թէ խողովակաց համադումար երկայնութիւնը պիտի ըլլայ իբր 112 մղոն։ Անդտեղութիւնը ծովը պիտի վազէ ծովեղբէն բաւական հեռաւորութեամբ։

— Եւլլ Գոլէճի անցեալ ութ տարեաց արձանագրութիւնը կը ցուցնեն թէ չծխող աշակերտք 20 առ հարիւր բարձրահասակ էին քան ծխողը, եւ 25 առ հարիւր՝ ծանր քան զայն, եւ 66 առ հարիւր՝ աւելի զօրաւոր թոքեր ունէին։ Ամէնէն փոքր վերջին ընթացաւարտից մէջ չծխողը 24 առ հարիւր աւելի ծանրացած էին քան ծխողը։ Բարձրութեան մասին՝ 37 առ հարիւր աւելի քան ծխողը կուրծքի ընդարձակութեան մասին 42 առ հարիւր աւելի։ Թոքոց ընդարձակութեան մասին 8 եւ $\frac{3}{100}$ խորանարդ մասնաչափ աւելի։

— Թոմսի թղթակիցն Պերլին կուտայ հետաքրքրական թուանշաններ որ կը ցուցնեն Գերմանիոյ վաճառականութեան եւ բարգաւաճման ընդարձակումը պատերազմէն հետէ։ Սոյն թուանշանք քաղաքացի են Առեւտրական Սենեկաց օտարական տեղեկագիրներէն։ Յամին 1871 թ. Գերմանիոյ նամակատանց թիւը չէր աւելի քան 7,183, մինչ 1889ին կը հասնէր 235,000ի։ Հեռագրական պաշտօնատունք եւս, որք 1871ին էին 3,801 միայն, 1889ին հասած էին տասն

տարի յետոյ՝ Երկաթուղեաց մասին յառաջ-
դիմութիւնն է նշանաւոր յոյժ վասն զի
մինչ 1871ին երթեւեկութեան համար բաց
կողմ երկաթուղեաց երկայնութիւնն էր
21,471 հազարամետր, 1889ին կը հասնէր
42,000 հազարամետրի։ Նաեւ թուոյ մա-
սին յառաջդիմութիւնն է աւելի եւս հիա-
նալի։ Յամին 1873, գերմանական նաւուց
երթեւեկութեանց թիւն էր 34,996, բնական
ծանրութեան համադրմամբն ըլլալով ար-
ձանագրեալ 6,951,000 տակառաշալի, մինչ
1889ին տեղի ունեցած են 55,934 երթեւե-
կութիւնք, եւ բնական ծանրութեան հա-
մադրմամբն հասած է 21,398,522 տակա-
ռաշալի։ Գերմանիա զարդիւկարգաւ Անգ-
ղիայէ ետեւ կու գայ ծովային վաճառակա-
նութեան մասին։ Անգղիա Ուիկիմոսի
վրայ երթեւեկող իւր 22,003 նաւեր ունի
Գերմանիոյ 3,844 նաւուց դէմ։ Հաւասա-
րապէս զարմանալի է ի Գերմանիա նախ
նական կամ չբանուած նիւթոց բերքին ա-
ճումը։ Բայց Գերմանիա չկրնար լինել հա-
րուստ եւ բարդաւած առանց դիւրութիւն-
ներ ընծայելու այն երկրաց որք կը կամին
առեւտուր ընել նորա հետ անարդել։

—Ամէն մարդ գիտէ թէ տեղիւ կամ
տեղաբնակացի ժամանակ ցուրտ լաթ մը
դնել հիւանդին ճակատին կամ երեսին վրայ
կամ ուղեղին մօտերը, աշխարհիս ամենէն
հանգստաւէտ բաներէն մին է։ Արեւադար-
ձային երկրաց հիւանդանոցներուն մէջ եւ
այնպիսի տեղեր ուր հազուադիւրէն է սառը
պէտք է թրջել կտուէ լաթ մը, չարժեք
զայն օդին մէջ ետ եւ առաջ, ծալել եւ
դնել հիւանդին վրայ։ Փոփոխակի դործա-
ծութեան համար պատրաստ ունենալ պէտք
է ուրիշ լաթ մը եւս, չարժեքով զայն ետ
եւ առաջ, ճիշդ գործածելէ առաջ։ Այս լա-
թերն աւելի մնայուն ցրտութիւն կ'ունե-
նան քան այնպիսիք որ սաստիկ կը պաղին
սառի միջոցաւ։

ԹԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Աւետիքի այս տարուան 30րդ թուով
պատիւ ունեցանք ծանուցանել սիրելի ըն-
թերցողաց թէ հրանի արեւմտեան կողմի
Հայ Աւետարանականաց եկեղեցւոյն հիմ-
նադրութիւնը ի ներկայութեան մեր ժո-
ղովրդեան Մր. Փոթըր, տեղւոյ աղջիկ եւ
պատուական հովիւն, ընթերցան յայտնած թէ
Սաղմոսն եւ բնական ընտրեց նոյն Սաղմո-
սին 3րդ համարն։ «Ու Սիօնին համար արտի-
քուել թէ Աս մարդը ու ան մարդը հոն
ծնաւ, եւ Բարձրեալը ինքը արտի հաստա-
տէ զանկաւ»։ Պօսեցան կարճ եւ ազգու-
լեզուաւ, զբաւ հիմնաքարն ու աղօթեց, եւ
մեկնեցանք այն յուսով որ քիչ ատենէն
տեղի պիտի ունենար այն հանդէսն որ այ-
սօր կատարուեցաւ։ Արդ իմ ոք Բարեւա-
րին որ զմեզ բոլորս ողջ պահեց եւ արժա-
նացուց այս նոր Տա մէջ համախմբուել եւ
շաւիշէլ այս փոքրիկ սենեակն իրեն եւ
սկսել պաշտաման հայ լեզուաւ հայ ժո-
ղովրդեան համար։ Այսօր նպատակ է Ա-
ւետիքի արդոյ ընթերցողաց յայտնել մեր
ժողովրդեան զգացած ուրախութիւնն առ
այս եւ խնդրել անոնցմէ որ բարեհաճին
աղօթել մեր եկեղեցւոյ հոգեւոր վիճակին
համար, որ մեր քաղաքի եկեղեցին ճշմար-
տապէս նուիրուի Աստուծոյ որպէս նուիր-
ուեցաւ նիւթական չէնքը։

Ամսոյս 8ին, կիրակի երեկոյ ժամը 3ին

(Ը. Ե.)։ մայրաքաղաքիս ամէն կողմէն
քրիստոնեայք սկսեցին դիմել նորաչէն եւ
կեղեցին՝ ներկայ գտնուելու հոգեւոր
օժան հաշիւին։ Բազմութեան շատութիւնն
եւ տեղւոյ անձկութիւնն ստիպեալ մեր
կողմէն սկիզբէն ցլերջ յոտին կանգնած է-
ին։ Եկեղեցւոյ բնմը նախապէս զարգարեալ
էր պարսկական ընտիր ճաշակաւ, յատկա-
ծած կղւաճ էր սիրուն եւ թանկագին գոր-
գերով, լուսամուտները զարդարուած էին
աղղի աղղի վարդերով եւ գոյնղգոյն ծաղ-
կօք, այնպէս որ այս նորակառոյց փոքրիկ
եկեղեցւոյ մէջ յոյժ հաճելի եւ զօւրմալի
մի բնական գեղեցիկ տեսարան կը պար-
զուէր հետեւէն գիտողին աչաց։

Նուիրման հանդիսի առթիւ առաջուց
պատրաստուած կային հինգ տարբեր նիւ-
թեր վասն հինգ անձանց։ Այս նիւթերը
որոշակի գրուած եւ թարգմանուած էին
պարսկական եւ անգղիական լեզուաց եւ
օրինակեալ էին շատ թղթոց վերայ վասն
հանդիմանանց եւ հրաւիրելոյ։ Նուիրման
աղօթքի ժողովը բացաւ Մր. Փոթըր մի
կարճ աղօթիւք։ յետոյ ընթերցաւ որոշեալ
նիւթոց առաջինն որ էր, Աղօթք որպէս
զի Տէրն ընդունի այս փոքրիկ չէնքը իւ-
րեւ մի չնչին նուէր եւ սրբէ ու օծէ իւր
Սուրբ Հոգեւոր որ լինի ճշմարիտ Տուն
նուիրեալ Աստուծոյ, կեդրոն ամէն անձակ
հոգեւոր օրհնութեանց այս մայրաքաղաքին
մէջ։ Մր. Փոթըր բնական ընտրեց Գ. Թաթ-
թ. 3 համարը։ «Եւ Տէրն անոր ըսաւ իմ
առջեւ ըրած աղօթքդ ու պաղատանքդ
լսեցի, եւ այս շինած տունդ արեցի, որ իմ
անունս յաւիտեան հոն դնեմ, ու իմ աշ-
քերս ու սիրտս միշտ հոն պիտի ըլլան»։
Պարագային եւ նիւթին ու բնաբանին
յարմար ոճով համաձայն խօսեցաւ ու աղօ-
թեց։ Երկրորդ նիւթն էր, Աղօթք որպէս
զի Տէրն բանայ իւր օրհնութեան աղբիւր-
ները եւ առատ օրհնութիւն թափէ այս
նոր Տան վերայ այնպէս որ հարկւրաւորք,
հազարաւորք եւ բիւրաւորք զան, լսեն Ա-
ւետարանի փրկարար ճշմարտութիւնը,
հաւատան մեր Տէր-Յիսուս Քրիստոսի ու
փրկուին։ Եւ իմաստաւորի աղօթք որպէս
զի երբ քրիստոնեայք կը համախմբուին
աստ, Տէրն իւր Սուրբ Հոգեւոր ներկայու-
թիւնն անոնց շնորհէ։ Այն նիւթը կար-
դաց Մր. Հոթս, Համատանի միսիոնարաց
մին, որ նոր կը վերադառնար Ամերիկա
այցելելէն եւ աստ կը գտնուէր տարեկան
ժողովոյ առթիւ։ Մր. Հոթս կարգաց նաեւ
իւր Սաղմոսն եւ նիւթին յարմար կարճ
եւ աղղու բանիւք խօսեցաւ ու աղօթեց։
Երգ մը երգուեցաւ, եւ ապա տեղւոյ
նախկին հովիւն Մր. Թոթըրին ընթերցաւ
իրեն յատկացեալ նիւթը որ էր, Աղօթք
Պարսից Նապէտապին Եանին համար, որ-
պէս զի Տէրն նախ շնորհէ առաւել փափաք
օգնելու եւ նպատակելու այսպիսի բարե-
նպատակ հաստատութեանց, որպէս օգնեց
մեզ որպէս զի Տէրն լեցունէ զինք եւ իւր
թագաւորութեան թըղթը հպատակները
երկնային շնորհներով եւ օրհնութիւննե-
րով։ Գարգեւելով նաեւ երկար կեանք։ Մր.
Դոթսին Ա. Սաղմոսն եւս կարգաց ու
նիւթին համաձայն կարճ բանիւք արտայայ-
տեց, իւր գաղափարները եւ աղօթեց։ Այս
նոր հետեւ կրկին երգ մը երգուեցաւ։ Այն
վերոյիշեալ երեք անձինք Պարսկերէնով
կարդացին խօսեցան, աղօթեցին, վասն զի
հայ լեզուին ծանօթ չէին։ Որոշեալ նիւթոց
շնորհորդն էր Աղօթք Թէ հրանի, Նոր Զու-

ղայի, Համատանի, Դաւրիթի, Սաղմոսի,
Ուրմիոյ, Խոյի, Մարաղայի, Ռէշիթի ու
Թուրքիոյ եւ բոլոր աշխարհիս մէջ գտնու-
ող եկեղեցեաց համար, որպէս զի այս եկե-
ղեցիք լինին լոյս եւ յոյս, լուսաւորեն հա-
մայն աշխարհ, իբր աղ համ տան այլոց եւ
ուսնեան այն քրիստոնեական բարի ազդե-
ցութիւնը իրենց չորջը եղող մարդկանց
վերայ որ քրիստոնեայ եկեղեցեաց վայել
եւ արժան է ունենալ։ Այն նիւթը կար-
դաց Մ. Պ. Տամպուրաճեանց, տեղւոյ քա-
րդիչը հայախօսներու համար, եւ Սուրբ
Գրքէն բնական ընտրեց Սաղմ. Ծ. 2 հա-
մարը։ «Սիօնէն գեղեցիկութեան կատարե-
լութիւնն Աստուած փայլեցաւ»։ Մի քանի
վայրկեան խօսեցին վերջ աղօթեց, եւ յետոյ
երգուեցաւ երկրորդ երգն։ «Ամէն երկիր-
ներ Տէրովմով ցնծացէք»։ Որոշեալ աղօթքի
նիւթոց հինգերորդ եւ վերջինն էր, Ա-
ղօթք այն ամէն անձանց համար որք
նպաստեցին այս Տանս շինութեանը իւր-
եանց առատաձեռնութեամբն, աղօթք որ-
պէս զի բազմանան այսպիսի բարեւէր ան-
ձինք աշխարհիս վերայ նպաստելու այս-
պիսի բարեկամատակ հաստատութեանց։
Նիւթն ընթերցաւ եւ անոր վերայ Հայե-
րենով խօսեցաւ տեղւոյս ամերիկեան
Բարձրագոյն Վարժարանի Անգղիկներն
զասպառն։ Պրն. Կարապետ Յակոբեան, որ
մին է մեր եկեղեցւոյ երեք երիցանց, եւ
որ բնիկ Համատանցի լինելով կրթութիւն
ստացած է ի Կ. պոլիս Բողբոթ Գոլէճի
մէջ։ Պրն. Յակոբեան ի դիմաց մեր ժո-
ղովրդեան շնորհակալութիւն յայտնեց խօ-
սողաց եւ բոլոր հանդիսականաց որք բա-
րեհաճած էին պատուել այս նուիրման
հանդէսը իւրեանց ներկայութեամբ։ Հան-
դէսը վերջացաւ մայրաքաղաքիս նախկին
գրաւաճառ Պրն. Գասպար Պետրոսեանի
պարագային յարմար հայերէն աղօթիւքը։
Փառաբանութեան երգով եւ Մր. Փոթըրի
առաքելական օրհնութեամբ հանդէսը վեր-
ջացաւ եւ ներկայք ուրախութեամբ բաժ-
նուեցան երեկոյն մութ ատեն։

Արդարեւ բոլորովին անհաւատալի էր
բաղմաց թէ այս նոր մատուցը այսչափ
շուտ կրնար կառուցուիլ։ Նկատելով մեր
հօտին փոքրութիւնը, Թէ հրանի ներկայ
նեղ եւ անձուկ պարագայները, ուստի կաց
եւ վառելեաց թանկութիւնը ներկայ ժա-
մանակիս մէջ, երկու մեծ գործոց ձեռնար-
կէն, զերեզմանատան շրջապատը պարիսպ
շինել եւ եկեղեցի կառուցանել, անհնարին
էր թէ որ յերկնուստ մի աստուածային առան-
ձին իւր աներեւոյթ յեւ չառաջնորդէր այս
փոքրիկ հօտին։ Կը յուսամ ուրիշ առթիւ
պատեհութիւն ունենալ կրկին տեղեկացնել
ձեզ այս մասին պատուական Աւետիքի
պող սուղ էջերու միջոցաւ։ Նուիրատուաց
ցանկն ի լոյս ընծայելով յուրախութիւն
լսողաց։

Որովհետեւ այս վեց ամիսը զբաղած է-
ինք մեր եկեղեցւոյ շինութեան գործով,
կը ցաւիմ ըսելու որ ի նպատակ Բրգաստանի
աւետարանական գործոյն չեմ կարողացած
աւելի գործեր ընել։ Թէ եւ ուրախալի է
լսել որ Դաւրիթի բարեւէր եղբարք բա-
րեհաճած են այս ամառ չորսուկէս օսմ.
ոսկի յղել ի Սարբերդ Մր. Զ. Լ. Պարթընի
եւ Սպահանու եղբարք եւս այս միջոցին
ինձ զրկած են ցարդ 3 օսմ. ոսկույ չափ
գոր. Մր. Զ. Լ. Պարթընի յղեցի։

18. յոյ. 1891

ՄԱՆԻՍԱ ԱՆՑԵԼՈՑՆ ՄԵՋ

Թէ՛ք ըրային եւ թէ՛ դաշտային տեսարաններով զգեցողարդեալ սոյն քաղաք իւր հնունթեամբն եւ այժմու գեղեցիկ դիրքովն պատկանելի կը հանդիսանայ քաղաքային կարգի անձանց առ հասարակ : Հիւսիսային կուսէն հոսող պատմական գետ մը, Հերմոս անուն, փոքրիկ Նեղոսի մը հանգոյցի ձախան մէջ ձողողելով իւր երկու ափանց վրայ տարածուած լայնածաւալ դաշտերն զայնս արեւմտաքեր կը գործէ : Ի վերջոյ Մանիսայի ունի Հարաւային կուսէն կ'երկարի արքայ մը շղթայանման լեռանց՝ որք զՄանիսա կը կցեն ընդ մեծահոգակ քաղաքին Չմիւռնիոյ : Մանիսա Սարգիկէի, Նիկեսոսի, Մելիտոսի եւ Փոքրուն Ստիոյ այլ քաղաք մը քաղաքացի նման չընկճեցաւ ժամանակի բռնութեան ձեռնաց ներքեւ, այլ այսօր կայ քաղաք մը անսահման զեղապան : Կ'արժէ ուրեմն յետահայեաց ակնարկ մը հետեւ Մանիսայի անցելոյն վրայ, որ Քրիստոսէ ութ դարեր յառաջ կը ներկայանայ մեզ իբրեւ լիւրջական տէրութեան եւ կամ յոյնական զաղթական տէրութեանց մի քաղաքն : Մանիսայի անուամբ Այդ ժամանակի Մանիսիոյ քաղաքացի պատերազմաբէր նկարագիրն ու լիւրջական կանախան յարաբերութիւններն ընդ մեր ձախայն յաղագս լաւագոյն կը նկարագրէ Պարթևըմի իւր «Ուղեգրութիւն» կրտսէր ընդ Անաքարոսայ չընաղ գրութեան մէջ :

Շատ հաւանական է թէ Մանիսիոյցիք Փոքրուն Ստիոյ յունական զաղթականութեանց ընդդէմ Պարսից անստամբութեան ժամանակ «արքայներուն» մայրաքաղաքին Սարգիկէի անունն ու հրկիզման մէջ մասնն ու բաժինն ունեցան (300 Ն. Ք. դ. Ք.) : Այդ, եղան ժամանակներ յորս այն զեղապարոյր զաւարն փոխուեցան պատերազմի եւ արեւան զաւարտու, եւ Հերմոս, այն ծերունի գետն, իւր ջրերովն լուաց արիւնքաներէ մարդագետններն : Պատմութեան կ'իմանամք թէ թմբակաւ իւր հնարագիւտ հանճարովն Սաղամիսայի ճակատամարտին մէջ Պարսից յաղթելէն վերջ խեցեղծութիւն յաքսոր կը դառնապարտուի, եւ այլ տեղեր թափառելէն վերջ կ'ապաստանի Արտաշեսի արքունիքը, ուր տարի մը կեանալէ յետոյ իւր հոյակապ տաղանդովն ու յանկուցիչ ձեւերով սիրելի կը լինի Պարսից արքային Արտաշէս կայսերը հրամանատարութիւն մը կը յանձնէ նմա Փոքր Ստիոյ մի քանի քաղաքացի հասոյթն նորա ապրումներն յատկանշելով : Սոյն քաղաքացի մին էր Մանիսիոյ, ուր եւ թմբակաւ կը բնակի մեծաւ չքով : Ըսցն հոյն իսկ, մինչ կը վայելէ Արեւելեաց գեղեցիկութիւններն, չկարէ խուսափիլ ճաշակելէ նաեւ իւր հայրենեաց թշնամոյն մայրաքաղաքութեան կախովն ունենալու գաղտնիքն : Իւր կրած հալածանաց համար զգացած բարկութեան զրդեալ եւ հաւանականաբար յաջա Արտաշեսի իւր կարեւորութիւնը յաւելլու համար կը պարծի թէ կարէ զՅունաստան նուաճել : Ըսցն յետոյ լիւրջական ի նկատ առնելով սոյն խնդիրը անհրաժեշտ վիշտ մը կ'ընկճէ իւր միտքն եւ մինչ Արտաշէս կը պատրաստուի վերադառնալ Յունաստան, թմբակաւ կը վերջ կուտայ իւր կենաց թոյն ըմպելով (470 Ն. Ք. դ. Ք.) : Մանիսիոյցիք հորաւորութեան նուիրեալ յիշատակարան մը կը կանգնեն եւ նորա սերնդեան անանձնաշնորհումներ կը ստանան եւ կ'ըսուի թէ իւր նշխարք իւր իսկ խնդրանք, անտի փոխադրեցան ծածուկ

յետոյ իւր փոխադրեցան ծածուկ լիւրջական մահմանաց մէջ թաղել զայնպիսի այդ յաքսոր դատապարտեալէին :

Մանիսիոյ մէջ տեղի ունեցան եւ նոյնին անուամբ կոչուեցաւ Սելեւքեանց վերջին հզօր թագաւորին Մեծին Անտիոքոսի, եւ Հոմայեցոց Վկիպիոս Ասիացոյն միջեւ եղած այն անուանի ճակատամարտն, յորում Մեծն Անտիոքոս ի պարտութիւն մատնեցաւ յերկապ չոմայեցոց եւ խաղաղութիւն կնքեց խոցառալով Փոքրուն Ստիոյ հիւսիսային մասն, ընդ որ պատերազմիկ նաեւ կը եւնալ զորում (492 Ն. Ք. դ. Ք.) : Հոմայեցիք ճակագետէ մասնաւոր իւր տիրացան Աղեքսանդրի հիմնած տէրութեան, եւ սակայն Մանիսիոյ զաւարեցաւ երբեք կարեւոր լինելէ : Ենթադրանք կարող էր կարեւոր լինել ի վեր կ'ապաստան յայսօր կ'ապաստանէր զեր անցելոյն վրայ յոյնութեանց քաղաքացիք կամեւ իւրեանց հաստատուն եւ ճարար յիշուածքով կը գրաւեն զորս եւ զորումն ինկ Մանիսայի լինելով քաղմիկը հետաքրքրութեան չարժեքի հարցուցած եւ փնտ ծանօթ մի քանի ակադեմիկ անձանց այդ հնարարեան մեղադրաց նկատմամբ, որք ըստ հոցա կարծեաց, արդիւնք են հորմեական ճարտարապետութեան :

Քաղաքէն հինգ ժամ հեռի գէպ հիւսիս կայ մի վայր որ կը կոչուի «Երբեք» եւ զոր կ'այցելեն ամէն տարի եւրոպացի եւ ամերիկացի զբօսաշրջիկներ, անդանօք կայ մի մեծակերտ քարեղէն արձան որ կ'արձագանգէ առ ինքն ուղղեալ խօսքեր կատարեալ յատկութեամբ : Ոմանք ի հնախուզից անդը քրիստոսական թուականին կը համարին զայն կերտեալ : Մանիսա անհամեմատ ծառայութիւն մը եւս մատուցած է աշխարհի զառաջին իւրոյն ընծայելով այն բազմօգուտ մետաղն որ եւ քաղաքին անուամբ կոչուած է «Մանիս» : Բարձր վարժարան

Պարտիզակ

ԱՂԶԱՆՍ ՄԸ ԳՐԱՐԱՐԱՆԷՆ

Ընտանիքը կ'ազնու շնորհաբեւ իւր հն թուով այր եւ կին, իրիւր աղջիկ եւ երեք մանչ զաւակ : Սոքա ընտանեօք Եհովան կը պաշտեն : Առն եւ կնոջ մէջ այնքան զօրաւոր նմանութիւն մի կայ, խելքի ճաշակի եւ բնաւորութեան անպիսի քաղցր ներդաշնակութիւն մի կայ որ մարդ պահ մի կը զմայլի եւ չեմ գիտեր սոքա տարիներէ ի վեր միմեանց հետ անդիլով եւ մէկմէկու համակերպելով յայտ վախճան հասած են եւ թէ ոչ Արարիչը զանոնք միմեանց համար ստեղծելու մասնաւոր խնամք մի ունեցած է : Ո՛րքոյր Աստուած իւր պատկերովն ու նմանութեամբ նստողեց մարդը : Եւ ծնողք ալ իրենց զաւակներն իրենց նմանութեամբն վերանստեղծեր են բարոյանկէս : Ծնողք ու զաւակներն հոյն են մտքով, բնութեամբ եւ ճաշակով : Ինչ որ կը սիրէ մին, նոյնը կը սիրէ նաեւ միւրը : Ինչ որ միմեանք մեծածնէ, նոյնն է նաեւ միմեանք : Միշտ կը սիրեն բարին, ծգտակարն ու զեղեցիկը եւ միշտ կը մերժեն յորին ու անպետը եւ սա կարծես թէ բնագոր կարող անցած է իրենց մէջ եւ կամ ունակութիւն զարձած է : Զնալի վերաբերեալ բան մի ներկայացող անոնցմէ

ամէն մէկուն անանձին անանձին, եւ անպիտի զանաւոր անոնք ամէնքն ալ միեւնոյնը ընտրած են : Տոյա բարոյանկէսի այդ ներդաշնակութիւնը զանոնք երջանիկ ու անգործ լի ճակի մը մէջ կը պահեն : Այն ընտանեաց, այս վիճակը բաղդի կամ դիպոճեաթի արդիւնք չէ բնաւ : Խնկաճէ Պէշիր եւ տիկին Պէշիր բաղդի ու դիպոճեաթի հո վերու յանձնուող ծնողք կամ անոնք չեն, եւ ոչ ալ ընտրելի աղքատութեամբ կառավարուող ու կառավարողներն են : Երկուքն ալ խոհուն եւ զգուն ճշմարիտ դատարան լի թիւն անոնց անձինքն են : Իրենց ընտանիքը ճաշուով ու խորհրդով կազմած են : Տոյա խոհուն մտքին եւ նրբամիտ հաղոցն արդիւնքն է իրենց ընտանեաց նախանձիկ անդորրութիւնն ու երջանկու թիւն : Նոքա երջանկու ըստածը աստուածատուր չնորք չեն համարիր, եւ ոչ ալ զայն Աստուծոյ կը խնդրեն, այլ եւ կ'ըսեն թէ երջանկութիւնը մարդիկ ծնածնի պարտին եւ թէ զայն ընկու համար կենքը խորհրդով եւ զգուշաւորութեամբ վարել հարկ է : Թէ անխորհուրդ կենքը թշուառութեամբ լցուած բեռ մէջ գոր անխորհուրդ ուղեւորն անբաժանելի կերպով իր կնակն առած զէպ յաւիտեանականութիւն կը տանի : Այն սոքա խորհրդով ու հաշուելով դուրս են թէ ընտանիքի մը անդորրութեան համար, ընտանեաց անդամոց միեւնոյն Աստուծոյ պաշտել, մի եւ նոյն կրօնը, նոյն կրթութիւնը, մի բնութիւնն եւ նոյն ճաշակը ունենալ հարկ է : Եւ այս համոզմամբ կը ձուլեն նաեւ իրենանց զաւակներն : Ըստ անպիտի իւրենանց եւ ստուղիք քանի երջանիկ են անոնք :

Տիկին Պէշիրի բերնէն երբեք չեմ լսեր այն զանգառը որ բազմիցս ճաշ անուանայս նուիրական անուան, անարժան եւ գաւակ մեծցնելու անկարող կիներ կ'ընեն ըսելով, «Զաւակներս չար են, խօսք խրատ եւ կրթութիւն օգուտ չեն ընել անոնց» : Նա այն համոզումն ունի թէ Թեոք է մանկիկ անկարելի է որ անբարձր եւ խոհուն մօր մը կրթութեան աղքատութեան խոյս քալ կարենայ, թէ մայր մը իր մանկիկը կրնայ ստանալի մը եւ կամ հրեշտակի մի փոխել : «Ուստի» կ'ըսէ նա, «մայրեր փոխան իրենց զաւակաց վրայ զանապետելու իրենց անձին եւ իրենց կրթութեանը կերպին մէջ փնտռելու են պակասութիւնը : Եթէ զաւակներ քարեկերթ չեն, յանցաւորները զիստօրապէս մայրեր են ոչ թէ զաւակներ» : Յաճախ բոլորէ նա ըսել մօր : «Զաւակներդ եթէ երբեք միտեալ են չար անկերթ եւ անաստ մեծնալ, այն իսկ ձեր վարժութեամբն ու ձեր տուած կրթութեան աղքատութեամբն է, ուստի դուք ձեր զաւակներն բարեկերթ մեծցնելու վարժութիւնն ու փորձառութիւնն ու նենալու էք : Սորովեցք մայրութիւն իբրեւ արհատ, որովքս կուտան անդրադործ արձան մի ձուլել եւ քանդակագործը քան զակերթ Մշակեցէք եւ զարգացուցէք ձեր մէջ մայրութեան ձիրքն ու կարողութիւնն, որ անանձնաշնորհութիւն մէ կանանց սերուն տրուած Աստուծոյ :»

Խաբըրդ

Կ. պոլսոյ Երես Բրիտան Ընկերակցութեան անդամ ժողովը պեղի պիտի ունենայ վաղը ժամը 9ին ըստ Թուրքաց Պայպըլ Հաւուսի մատրան մէջ :

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յուլի 11 ըստ Յուլի, և յուլի 23 ըստ Լատ., 1892

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքային դքսին յուղարկաւորութեան հանգէսը կատարուեցաւ չորեքշաբթի, եւ այդ օր մայրաքաղաքին բոլոր դեպքանաւորաց զորոյսկները կէս քայլուած էին իրենց սպայքը: Անդրիական ժողովուրդը եւ ընտանաւոր դքսին մահուան համար անստիկ վիշտ զգաց, որոյ նմանն արտայայտուած էր 1817էն ի վեր երբ ճորճ Դ. թաղաւորին միակ զաւակը, Շարլոթ իշխանուհին, մեռաւ ծննդաբերութեան ժամանակ: Քաղաքային դքսին մահուան մասնաւոր պարագայք անստիկալէս յուղեցին ժողովրդեան համակրական զգացումները: Սեպտեմբերի 11-ը զրէ՛ս Մ. դքսը կը պատրաստուէր կատարել Քաղաքային դքսին ամուսնութիւնն ընդ ծաղկահասակ իշխանուհոյն, զոր իշխանն ինքն ընտրած եւ սիրած էր իրենէ իւր ապագայ հարսը, եւ մենք ամէնքս երջանակ, պատուաւոր եւ օգտակար կեանք մը կը նախագծէինք երկու խօսեցելոց համար: Սոյն զեղեցիկ տեսիլն անհետացաւ սակայն առաջիկայ ցորտ մահուան եւ անգլիացի ժողովուրդը, որ հարսանեկան թափօրին մը ակնանտես լինել կը յուսար, այժմ պիտի հետեւի յուղարկաւորաց թափօրին եւ ողբացեալ իշխանին դադարին հետ ի գերեզմանատուն պիտի ուղղէ իւր քայլերը: Յիշատակեալ Տէպլ լրագրին Լեւոնտի թըղթակիցը, որ ամէն զիւրութիւն ունէր զիւր տեղու իշխանին մահուան բրած ներգործութիւնն Անդրիոյ ժողովրդեան վրայ, կը գրէ՝ «Անկարելի է ժողովրդեան զգացմանց սոյն արտայայտութեան ակնատես լինել եւ չհետեւողունել թէ Անդրիացոց հաւատարմութիւնն առ իւրեանց լինապետական գերդաստանն պարապ ձեւակերպութիւնն է, այլ խորապէս արմատացած է ազգին սրտին մէջ»:

Անդրիական արքայազնաց կողմէ հրատարակուող հետագայ շրջաբերականը, որ վերջ թողիւ, թաղուհոյն հրամանաւ գործած է պարզ եւ պարզաբան լիզուաւ կատարուող Նորին Վեհափառութեան զգացած վիշտն իւր թողան մահուան վրայ: «Վեհ. թաղուհին այս առաւօտ վաղուիս մեծ կնիքով իմա՛ցաւ սոյն զբաղդութիւնը Կրկնաբար քունեաց եւ անքնող անգլիացիներու կեանք էր աղետալ լիւրջաւորութեամբ: Քաղաքային եւ իշխանային կարծայտեալ հիւանդութեան թաղուհին շերտ գորով կը զգար իւր սիրեցեալ թողան վրայ, որ միշտ ամեն նամեմ մէր կարօտայտէր առ Նորին Վեհափառութիւնն եւ որոյ գրաւիչ յատկութիւնը եւ բարձր նմարագիրն ի մահուկ տիրոջ սիրելի բրած էին զիւր իւր մեծ մօրն Վեհ. Սուլթանը ցաւակցական հեռադիւրը կած է առ Վերթորիւ թաղուհին եւ առ հանգուցելոյն հայրն, Ուէյսի իշխանն, եւ բոլոր ուրիշ վեհապետք եւս բաղմամբ հեռադիւրը իրենց ցաւակցութիւնն արտայայտած են Անդրիոյ արքայազնաց, եւ զպահագան ազգաց լրագիրը համակրալից լիզուաւ հրատարակութիւններ ըրած են: Յիշատակեալ լրագրից հետէ նշան ցոյց չեն տար իրենց ազգային նախանձոյն Անդրիոյ վրայ, եւ իրենց ցաւակցական արտայայտութեամբ ցոյց կու տան Ֆրանսական ազգին համակրող քնաւորութիւնը եւ վեհափառութիւնը: Աւարտական լրագիրը,

Ուէյսի իշխանին ցաւակցութիւնն յայտնելէ ետքը, Նորին Բարձրութեան կը յիշեցունեն հա միւր թաղուհին պարագան, որ ինք ուրիշ որդի մը եւս ունի, մինչ երբ Ռոտովի իշխան մեռաւ, անտրիական դա՛ն մնաց առանց ուղղակի ժառանգի:

— Ինքնուրոյն ծաւալման խնդիրը եւրոպական լրագրաց մէջ կարեւոր տեղ բռնած է: Պերլինի, Կայս. Առողջապահական Սենեկին մէջ արտայայտեալ հրատարակութեան համաձայն, համաձայնակն այժմ պարած ուսած է եւրոպայի գրեթէ ամէն կողմերը եւ ինչ ինչ տեղեկացմէջ յոյժ անհետալի հիւանդութիւն մը դարձած է: Որովհետեւ Ինքնուրոյն բաղդատապէս ուշ մտաւ ի Սպանիա, Թուրքիա եւ Եգիպտոս, կը կարծուի թէ սոյն համաձայնակ հիւսիսէն ի հարաւ կը ճամբորդէ: Կը կարծուի նաեւ թէ սոյն հիւանդութիւնն ամենէն աւելի սնուած կու թեամբ ճարտարած է յԱնգլիա եւ ի Սպանիա: Մահուց արժուական թիւը մեծապէս աւելցած է Անդրիոյ եւ հիւսիսային Իտալիոյ գրեթէ բոլոր քաղաքաց մէջ: Ի վերջոյն սոյն հիւանդութիւնն արագ կը ծաւալուի Իտալիոյ Միլան քաղաքին եւ Յիւստայի Նիմո: Պրէսթ քաղաքաց, նաեւ ուրիշ զանազան քաղաքաց մահուց թիւը կրկնապէս աւելցած է: Մինչ գործի տեղեկացման հոգ սովորական թիւնն եւս անպատկառած է: Յիւստայական Փրատ քաղաքին մէջ ընտանիքի մը ամբողջ հինգ անդամներէն չորսը զոհ դացին Ինքնուրոյն, եւ Հոլանտայի ինչ ինչ կողմաց մէջ պեւիթութեով մահեր կը պատահին այժմ քան այն ժամանակ երբ հետախուր կը ճարտարէր այդ երկրին մէջ վերջին շաբաթաց: Պատիւի նկատ առնելով Ինքնուրոյն ամէն կողմ արտածուելով կաթոլիկները դերձ կացոցած է պահուցաւորաց մէջ միս ուտելու արգելքէն: Համաձայնակին զոհ գացած են բազում համաձայնակ անձինք: Աւարտական հեռեկան շրջաց տեղեւ Պարոն կէմիսկէն մեռաւ սոյն հիւանդութեամբ: Պարոն կէմիսկէն Եթովպիոյ անկախութեան զօրավարն է: Որ կը մեռնի յոշնուար 15-ին Վերս: Ի Փարիզ Ինքնուրոյն զոհ դնաց Մտը Գաթաբիսի, մեծահասակ Ֆրանսացի զիտունի եւ թերեւս կարողադոյն ընդդիմաբանն պարոնիսեան վարդապետութեան: Բաղմամբ ծեր եկեղեցականք եւս զոհ գացած են համաձայնակին: Այս վերջոյն նշանաւորապէս են կարգելու Միւլէնի, Փրոփականտաւ Երեկերութեան պիտոն ու Պապին հաւատարմութեան կամային Եկեղեցոյ պետ յԱնգլիա: Յիշատայի նախկին Ծովային նախարար դեր-ժովակալ Փէյտոն եւս մեռած է Ինքնուրոյն:

— Պարոն Հիւր կը հերքէ այն զրոյցը թէ յԱրթանթին հրեական դաղթականութիւնն ներ հաստատուելու ծրագիրն յաջողութիւնն գտած է: Մեծահարուստ հրեայ բարերարը Կրէն թէ Արթանթինի կառավարութիւնը խնդրուած է օթն միլիոն անգլի արծաթով: Գործն հիւսիսային արդէն յանձնած է Եւրոպէ 130,000 Զրեայք հաստատուած են այդ ֆողին վրայ: Մորտուրդ կայ 20,000 հրեայ գաղթական եւս զրկել յԱրթանթին: Կը լրագրէ թէ ընդդէմ Հիւրի նոր բռնութիւնը ի գործ դրած են ժողովրդեան կողմէ: Գործ ի զայրոյթ չարժանած էր այն զրոյցին պատճառաւ թէ Հրեայք արմատք կը մթերէին անոնց զինը բարձրացունելու համար: Այս լրագրացման ժամանակ:

— Չիլի Եւրոպայի հաւանաբան Պարմալէ:

տայի կուսակցաց վերջին մնացորդը, որ Վարկարայդոյի օտար դեպքանաւորաց մէջ կը պահպանուէր, նաեւ հանդիստ առաջնորդուեցաւ Միացեալ Նահանգաց, Իտալիոյ եւ Սպանիոյ դեպքանոց ընկերակցութեամբ եւ ամերիկեան մարտանաւ մը վրա խաղաղութեով ուղեւորեցաւ ի Փանամա: Այս ամէնը եղաւ չիլիական կառավարութեան զիտութեամբ: Ի վարկարայդոյ կատարուած հացկերոյթի մը մէջ ամերիկեան դեսպանին արուած էր պատուաւորագոյն տեղը: Այս իրողութիւն ցոյց կու տայ թէ յուսով լի է որ Միացեալ Նահանգաց եւ Չիլի միջեւ կազմուած դժուարութիւնը բոլորովին հարթութիւն լի մօտոյ:

— Անգլիացիք ձախողութիւն մը կրեցին Սրեւերեան Ալիքիլէի Նիւսալէնա երկրին մէջ: Բաղմամբիւ դերեկարք իրենց մէջ միաբանելով յարձակեցան բրիտանական պաշտպանութեան ներքեւ գտնուող քաղաքի մը վրայ եւ անգլիացի հարկաւարաց մը եւ անգլիական զինուորներ սպաննեցին: Անգլիական ուրիշ աւելի մեծ զօրաւորութեւ մը զրկուած է պատմելու յանցաւորները:

— Ժնեւ 0 ֆեբրուարի հրատարակած է 1891-անգլիական վատորեւած: Ֆրանսական մարդահամարին հաշիւները: Ըստ սոյն հաշիւներէն 38,343,192, մինչ 1886ին էր 38,218,903: Ամալ կրեւելի թէ հինգ տարեաց մէջ ամբողջ ֆրանսական ժողովրդեան վրայ 124,289 անձանց յաւելում մը միայն եղած է: Յիշատակեալ դաւանաց մէջ ժողովրդեան թիւը նուազած է: Ալեքի, որոյ բնակչաց թիւը վերոյիշեալ հաշուոյն մէջ դրուած է, անցեալ տարի կը պարունակէր 4,124,732 անակից:

— Երկրաշարժի քանի մը սաստիկ շրջաններ զգացուեցան ի Թիւսսադիա, ի մասն նաեւ որի Լարիսայի շրջակայից մէջ: Եւ երկրաշարժին հետ ընդերկրեայ ձայներ եւս լսուեցան: Տեղական իշխանութիւնը կը տեղեկագրեն թէ Օսմա լիւրան վրայ տար չորս քանի մը շղթիւրներ բացուած են, որք սոյն երկրաշարժին արդիւնք լինել կը համարուին:

— Կենդանի վեհապետաց մէջ, Վերթորիւ թաղուհին ետքը, ամենէն աւելի երկար իշխանութիւն վարած է Սաքս Բոլդուին կոթայի դուքս Էրնէսթ Բ., եւ վերջինս սոյն գերմանական դքսութեան երեւելիներէն յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որ Դուքսին եւ Դքսուհոյն ամուսնութեան 50րդ տարեդարձին առթիւ (որ անգլի պիտի ունենայ յառաջիկայ մայիս 3ին) թուրքիական անտառին մէջ անստանաւորան մը պիտի կառուցանէ անպարկեշտ ճամբու մէջ եղող այն անջատ հիւանդաց համար որք տկարութեան պատճառաւ չեն կարող հայթայթել իրենց ապրուստը:

— Ռուսիոյ կայսերական դանձին 65,000, 000 ռուպլէ Եւրոպայի անկախութեւն ի նպաստ սովելոց: Բժիշկը ցաւով կը տեղեկագրեն թէ մահուց թիւը մեծապէս աւելցած է տղայոց մէջ սննդեան անբաւականութեան պատճառաւ: Սովելոց օգուտը հայթայթող պաշտօնեայք սպաննացած են դատ բաշալ ընդդէմ Նեւյէ Վեյսի, որ լրագրաց մէջ անանջին տեղը զբաւած էր սովելոց զրկուած ռուսացի մայրն եղած խարդախութիւնները հրատարակելով մէջ: Յիշալ թերթին խմբագրապետը, Մ. Սուլթրին, կը յայտարարէ թէ ինքն է ծանուցեալ

յօդուածոց հեղինակը, եւ կը յաւելու թէ պատրաստ է դատուիլ եւ բանտարկուիլ որպէս զի դատարանի առջեւ բերուած ապացոյցք հաստատեն թէ ինչ խարդախութիւնը կը գործուն ի վնաս ժողովրդեան: —Յրանայի Ֆէքանը քաղաքին արքայաբանը, որ նշանաւոր է իւր հնութեան, իւր պատմական յիշատակաց եւ իւր ճարտարապետական գեղեցկութեան համար, բոլորովին հրոյ ճարակ եղաւ անցեալ շաբթու: Բենեդիկտեան Ըմպելի կոչուած ոգելից Ըմպելի մը կը շինուէր այս շէնքին մէջ, եւ ահագին քանակութեամբ մթերեալ ըմպելիներ էր որոմեծագէտ աւելցուց բոցերուն սասակութիւնը: Վնասն 80,000 անգղ. ոսկի կը հաշուուի:

—Սուեղի Ջրանցին Ընկերութեան անօրէնութեան աղերսագիր մը ներկայացուած է քարիւղ բեռցած նաւուց նկատմամբ: Աղերսագիրն ստորագրողը կը խնդրեն որ ապահովութեան համար աւելի միջոցներ ձեռք առնուին այն վտանգաց դէմ որք կրնան պատահիլ քարիւղ բեռցած նաւուց ջրանցէն անցնելու ժամանակ: Բազմաթիւ շոգենաւք քարիւղ կը տանին միակ ահագին ամանի մը միջոցաւ որ նաւուն մէջ մեծ տեղ կը դրաւ: Եթէ այսպիսի շոգենաւք մը ընդհարի ուրիշ շոգենաւք մը, բոլոր քարիւղը կրնայ թափիլ եւ ջրանցին երեսը ծածկել: Եւ եթէ այսպիսի պարագայի մը մէջ սոյն քարիւղ կրակ առնու, կրնայ մղոններով տեղ աւեր գործել: Աղերսագիրն ստորագրողը կը խնդրեն որ քարիւղ կրող շոգենաւք անպատճառ փոքր եւ զօրաւոր ամաններ ունենան եւ ասոնք այնպէս տեղաւորուած լինին որ արկածի մը պահուն ամբողջ քարիւղը դուրս չթափի: Կը խնդրեն նաեւ որ եթէ քարիւղի պատճառաւ ու եւ վնաս յառաջ գայ ջրանցին մէջ, քարիւղ բեռցած շոգենաւք տուէր ամբողջ վնասը:

—Աւստրիոյ Խորհրդարանը քուէից մեծ առաւելութեամբ ընդունած է առեւտրական դաշնագրերը, սակայն բաղդատապէս աւելի թուով ընդգիմացողք եղած են ընդ Իտալիոյ դաշնագրին քան թէ ընդ Գերմանիոյ: Չուիցերիոյ եւ Պելճիոյ դաշնագրաց, Իտալիոյ Երեսփոխանական Ժողովը եւս ընդունած է առեւտրական դաշնագրերը եւ նոյն ատեն մերժած է Սինեոր Բրիտիի այն առաջարկը որով նախկին նախարարապետը վեց սարուան վերածել կ'ուզէր գաշնագրոց պայմանաւոր:

—Տիւխիսէ կը հեռագրուի թէ երբ Ապտուածայայտութեան տօնին առթիւ կադմակերպեալ թափօրը Կոր դետոյն վրայ առժամապէս ձգուած կամուրջէն կ'անցնէր, այս շինուած փլաւ: Բազմաթիւ անձինք ջրահեղձ եղան, եւ ուրիշ շատեր եւս վիրաւորուեցան: Սոյն արկածին զոհ դացողներէն շատերուն ո'վ վնակն ստուգուած չէ դեռ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս թուրք լրագիրք բաւական երկարօրէն կը գրեն վախճանեալ ինքնով թէվֆիդ փաշայի դարմանման եղանակին վրայ: Կը հրատարակեն Թէվֆիդ փաշայի անձնական բժիշկ Սալիմ փաշայի տեղեկագիրը, նաեւ երկու եւրոպացի բժշկաց տեղեկագիրը: Սակայն այս վերջինք հիւանդին մահուանէն քանի մը ժամ միայն առաջ նորա քով կոչուած էին, եւ եթէ երբեք թերութիւն մը կար դարմանման եւ

ղանակին մէջ, պատասխանատուութիւնը Սալիմ փաշայի վրայ մնալու է:

Երբ Ապպաս փաշա Երկաթուղեաւ կ'ուղեւորէր ի Թրիէթօթէ, այս քաղաքին մերձագոյն կայարանին մէջ զիմաւորուեցաւ Թուրքիոյ ընդհանուր հիւղատոսին կողմէ որ ծանոց Նորին Բարձրութեան թէ վեհ: Սուլթանի Իւրաքիւ խորիւ անուանուած էր: Վիէնայի եւ ուրիշ քաղաքաց լրագիրք բարձր գովեստիւք կը յիշատակեն այն իմաստութիւնը զոր վեհ: Սուլթան ցոյց տուած էր իւր սոյն շուտափոյթ անօրինութեամբ: Այն շոգենաւք, որով Ապպաս փաշա եւ իւր եղբայրն ուղեւորեցան յԱղեքսանդրիա, այդ քաղաքն հասաւ ուրբաթ օր: Նաւահանգստին մէջ շոգենաւքով երկուցունքեղբայրք ընդ առաջ եկան նախարարապետը, նախարարք, Խոփիլին հօրեղբայր Զիւսէյին փաշա, եգիպտական զօրաց անգլիացի հրամանատարը եւ ուրիշ երեւելիք: Շաբաթ օր Խոփիլն ուղեւորեցաւ ի Գահիւրէ, ուր փառաւոր ընդունելութիւն մը եղաւ Նորին Բարձրութեան: Եգիպտական զօրքը շարուած էին դէպ ի պայամ տանող ճամբուն երկու կողմը: Պալատին մէջ հանգիստաւորածպէս կարողացուեցաւ եւարքոսական նամակը որով Ապպաս փաշայի կը ծանուցուէր թէ վեհ: Սուլթան Խոփիլ անուանած էր զինք: Կապ Նորին Բարձրութիւն Խոփիլ հռչակուեցաւ եւ պարագային յապուկ արարողութիւնք կատարուեցան: Յետոյ Արապքին գործոց նախարար Տիգրան փաշա նոր Խոփիլին ներկայացուց տէրութեանց ներկայացուցիչները, որոց Նորին Բարձրութիւն շնորհակալութիւն յայտնեց իրենց տէրութեանց կողմէ եղած համակարգից յայտարարութեանց համար: Երկրպագող Խոփիլն ըսաւ թէ իւր հօր քայլից պիտի հետեւէր եւ թէ իւր բոլոր կարողութիւնը եւ ուշադրութիւնը պիտի նուիրէր երկրին բարգաւաճման եւ բարօրութեան համար:

—Պուրքիշի օգմանեան դեսպան Պլաք պէյ մեռած է Բիճը-Էնյէ: Վախճանեալ տէրութեան ամենէն հին պաշտօնէից մին էր, եւ կանխաւ տպագրական տեսուչ եւ Ուշաշինկթընի դեսպան եղած էր: Պլաք պէյ Պուրքիշի դեսպան անուանուելէ առաջ Բերայի թաղապետութեան նախագահի պաշտօնը կը վարէր:

Նոյն հիւանդութեան զոհ գացած է նաեւ մայրաքաղաքին հնագոյն եւ նշանաւորագոյն սեղանաւորաց մին, Մ. Ալֆոնս Լէպէ: Հանգուցեալը քնիկ Չուիցերիացի էր, սակայն ի Կ. պոլիս հաստատուած էր 47 տարինէն հետէ:

—Կիրակի դիւեր մայրաքաղաքիս արձաւարձաններէն Բեաղըտիսանէի մէջ հրդեհ մը պատահեցաւ եւ թուրք կին մը ու տղայ մը բոցերուն զոհ գացին:

—Ամանորի առթիւ վեհ: Սուլթանը 730 ոսկի նուիրած է Յունաց պատրիարքարանին եւ 230 ոսկի Կաթոլիկ Հայոց պատրիարքարանին: Ընթերցողք կը յիշեն արդէն թէ Նորին Վեհափառութիւն նոյն առթիւ 400 ոսկի նուիրած էր Հայոց պատրիարքարանին:

—Թուամանիոյ թագաւորին եղբորորդին, Գարլ ֆոն Հոնէնձոլլէրն իշխան, երկու շաբթի օր Կ. պոլիս հասաւ, եւ քանի մը օրէ ի վեր կ'այցելէ մայրաքաղաքիս շահեկան վայրերը:

—Աւստրիական եւ իտալական կառավարութիւնք հրահանգ տուած են իրենց

Պէրկատի դեսպանաց ոյժ տալ այն պահանջման զոր պուլկար կառավարութիւնն ըրած է ի մասին պուլկար փախստական եւ դաւադիր Ռիզոֆի Սերպիայէ արտաքսման: Սերպ կառավարութիւնը պատասխանած է թէ պատրաստ է իւր երկրէն արտաքսել այն անձինքը որք դաւ կը նիւթեն ընդդէմ Պուլկարիոյ, սակայն պարտի պայցոյց կենալ հաստատուելու համար նոցա այդպիսի ընթացից մէջ գտնուիլը: Այս պատասխան զոհացուցիչ կը համարուի, վասն զի յոյժ դիւերին պիտի լինի հաստատել Ռիզոֆի յանցաւորութիւնը:

—Թէվէթ վեհ: Կը հրատարակէ նորակազմ կանոնագիրն Միլիթի վարժարանին, որոյ աշակերտք վարչական պաշտօններու համար կը պատրաստուին: Ամէն տարի առ առաւելն քառասուն նոր աշակերտք պիտի ընդունուին, եւ սոքա պարտին վկայական ունենալ Սուլթանից վարժարանէն կամ Իւրաքի զպրոցներէն: Պարտին նաեւ առ նուազն 18 եւ առ առաւելն 23 տարեկան լինել եւ վարուց լաւ վկայականներ ունենալ: Իւրաքանչիւր դասու աշակերտներէն հինգ երիտասարդք Հայերենի եւ Յունարենի ընթացք մը պիտի վարեն: Ուսանողք աղատ պիտի լինին զինուորական ծառայութեան:

—Մ. Բախրալ ասկէ առաջ Պրուսայի կուսակալէն արտօնութիւն ստացած էր Նիկիոյ լիճը ցամքեցունել ձեռնարկելու համար, եւ նոյն ատեն խնդիրը Բ. Դրան հաղորդուած էր: Պետական Խորհուրդն ի նկատ առնով թէ սոյն ձեռնարկութիւնն աւարտելու համար առ նուազն վեց կամ եօթն տարի պէտք է, խնդրոյն վրայ իւր կարծիքն յայտնած է ըսելով թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ պարզ արտօնութիւն մը բաւական չէ եւ թէ խնդրարկուն պարտի կանոնաւոր մենաշնորհ ձեռք բերելու աշխատիլ:

—Գէորգ էֆ. Արալան եւ Չէրքեսեան էֆ., որք Մ. Բաուլայի անուանած ճարտարագիտաց հեռ գացած էին Էնկիրիւ-Սերասիոյ երկաթուղոյն նախնական քննութիւնները կատարելու համար, մայրաքաղաքս վերադարձած եւ իրենց տեղեկագիրք երկաթուղոյ գծին մէկ յտակաւ ձեւով հանդերձ յանձնած են Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան: Կառավարական յիշեալ երկու ճարտարագիտաց հաշուոց համաձայն սոյն նոր գիծ 575 քիլոմետր երկայնութիւն պիտի ունենայ:

—Կը ծանուցուի որ Պուլկարիոյ նախաբարապետ Մ. Սթամպուլօֆ եւ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Կրէքոֆ յայտարարած են տէրութեանց ներկայացուցչաց թէ զպրոցական օրինաց այն յօդուածը որոյ դէմ Յունաստան կ'առարկէր պիտի չգործադրուի: Սոյն օրինագիծ դարձեալ պիտի բարեփոխուի:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Յուուար 11/23, 1892			
Գնտուիտէ	20 7	Բուժ. Երկ. բաժին	69 50
Պարտուց յարգարման թղթագրում (Թմաֆիյէ Ե Տիւյուէն Գայլէսի) 22 20 Թահվիլթ 2 0ւմ. 77 20			
ԴՐԱՄ. 0ւմ. ոսկի 100է			
Մէքիսիյէ	408 16	Ռուսիոյ բւլ	89 25
Մէթալիք	97	Նաւալէս	87 4
Պէշիք	401 20	Գրիմից	54 10
Ալթըք	402 20	Սէպտ. ոսկի	109 30
Մանէթ թղթագրում 9 30			

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Յինճանճըլար Եղգուլը, Ամերիգան Խան